

Cyfrowa dekada UE – cele i wyzwania

Marta Makowska

„Cyfrowy Kompas 2030” wyznacza cele szeroko rozumianej cyfryzacji gospodarki UE. Ich realizacja ma zwiększyć technologiczny potencjał Unii oraz przygotować obywateli i firmy na zmiany społeczno-ekonomiczne. Środki finansowe na realizację planów będą pochodziły z wynegocjowanego w zeszłym roku wieloletniego budżetu oraz instrumentu na rzecz odbudowy UE. Wyzwaniem będzie efektywne wykorzystanie unijnych pieniędzy i osiągnięcie zaplanowanych celów na terytorium całej Unii.

Opublikowany 9 marca br. komunikat Komisji Europejskiej (KE) pt. „Cyfrowy Kompas 2030” powstał dzięki inicjatywie Rady Europejskiej. W październiku ub.r. szefowie państw i rządów wezwali KE do opracowania mierzalnych celów na najbliższą dekadę, zwłaszcza że trwająca pandemia przyspieszyła transformację cyfrową w wymiarze globalnym. W następstwie konsultacji z państwami członkowskimi, Parlamentem Europejskim i innymi zainteresowanymi do końca 2021 r. ma powstać szczegółowy Program Polityki Cyfrowej. Realizacja uzgodnionych celów „Kompasu” będzie systematycznie monitorowana, a wnioski z prowadzonej analizy – publikowane w postaci raportów Komisji.

Cele cyfrowej dekady. Koncentrują się one na czterech obszarach: społeczeństwo, infrastruktura, biznes oraz usługi publiczne. Ich dobór wynika głównie z identyfikacji aktualnych problemów, zwłaszcza zapóźnienia względem światowych liderów transformacji cyfrowej. Opracowane mierzalne cele transformacji odnoszą się m.in. do wskaźników publikowanego corocznie Indeksu Gospodarki i Społeczeństwa Cyfrowego (DESI). KE chce, żeby do 2030 r. 80% Europejczyków posiadało przynajmniej podstawowe kompetencje cyfrowe (co oznacza m.in. umiejętność korzystania z komputera i internetu). Aktualnie ten wskaźnik wynosi 56%. Do końca dekady liczba specjalistów branży teleinformatycznej ma wzrosnąć do 20 mln (z obecnych 7,8 mln).

Najważniejszym projektem infrastrukturalnym jest sieć 5G, która ma pokrywać wszystkie obszary zaludnione, a każde gospodarstwo domowe powinno mieć dostęp do gigabajtowego łącza internetowego. KE chce również

podwoić unijny udział w światowej produkcji półprzewodników (do 20% wartości rynku, przy obecnych 10%). Osiągnięcie tego celu ma zmniejszyć uzależnienie od USA i Chin. Nasilająca się rywalizacja między mocarstwami już przyczyniła się do problemów z dostępnością mikroprocesorów i układów scalonych na całym świecie. UE chce także rozwijać projekty, które pozwolą firmom ograniczyć zależność od pozaeuropejskich usługodawców w zakresie przechowywania danych. Wśród priorytetów jest przetwarzanie brzegowe (*edge computing*), które pozwala na szybszy przesył danych dzięki wykorzystaniu węzłów brzegowych – np. pojedynczych komputerów lub małych serwerów znajdujących się bliżej obiektów generujących dane (np. samochodów autonomicznych). „Kompas” nawiązuje także do wcześniejszych zapowiedzi KE na temat budowy pierwszego europejskiego komputera kwantowego.

W odniesieniu do biznesu KE chce, żeby do 2030 r. 75% europejskich przedsiębiorstw używało chmur obliczeniowych, sztucznej inteligencji czy dużych zbiorów danych (*big data*). 90% małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) powinno osiągnąć przynajmniej podstawowy poziom cyfryzacji. Obecnie średnia ta dla UE wynosi 61%, z zastrzeżeniem istnienia dużego rozwarstwienia pomiędzy liderem zestawienia – Danią z wynikiem 85%, a Grecją – 32% (dla Polski ten poziom wynosi 40%).

Ambicje cyfrowej dekady, których realizacja już przyspieszyła wskutek pandemii COVID-19, dotyczą także informatyzacji usług publicznych: 100% najważniejszych usług w całej UE ma być scyfryzowanych (obecnie jest to odpowiednio 75% dla obywateli i 84% dla biznesu).

Ponadto 80% Europejczyków powinno używać niewprowadzonego jeszcze cyfrowego dowodu tożsamości (eIDAS).

Środki i narzędzia cyfrowej transformacji. Przyspieszenie procesu ma być możliwe dzięki zwiększeniu nakładów finansowych. Kluczową rolę odegrają Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF, łącznie 1,1 biliona euro) oraz [Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności](#) (672,5 mld euro). Państwa członkowskie są zobowiązane do przeznaczenia co najmniej 20% przyznanych im środków Instrumentu na projekty cyfrowe, co musi znaleźć odzwierciedlenie w przygotowywanych przez nie Krajowych Planach Odbudowy (KPO).

W ramach Horyzontu Europa, programu badawczego WRF (łącznie 95 mld euro), mają powstać międzynarodowe i międzyinstytucjonalne partnerstwa. Pierwszy z nich ma dotyczyć finansowania badań i produkcji kluczowych technologii (np. półprzewodników). Drugim ma być partnerstwo na rzecz inteligentnych sieci i usług – dla wsparcia rozwoju bezpiecznych sieci 5G i rozwoju nowej technologii 6G (do obsługi urzędów wymagających jeszcze szybszego przesyłu danych). Kolejne 10 mld euro z programu Horyzont Europa zasili Europejską Radę ds. Innowacji, która będzie dysponować specjalnym funduszem (3 mld) na wsparcie start-upów.

Z kolei Cyfrowa Europa (7,5 mld) będzie pierwszym programem budżetu UE w całości poświęconym projektom cyfrowym. 2,2 mld euro zasili trwające już prace nad budową europejskiego superkomputera i komputera kwantowego, 2,1 mld zostanie przeznaczonych na sztuczną inteligencję (SI) – jej zastosowanie w biznesie, rozwój europejskich chmur danych, a także większe wykorzystanie SI w służbie zdrowia. 850 mln zostanie zainwestowanych w rozwój umiejętności cyfrowych obywateli. Infrastruktura 5G będzie finansowana m.in. z Instrumentu Łącząc Europę (ok. 2 mld euro).

UE zamierza połączyć cele cyfrowej dekady z polityką zagraniczną. Współpraca ze Stanami Zjednoczonymi poprzez Radę ds. Handlu i Technologii może określać transatlantyckie standardy rozwoju nowych technologii i opracować wspólną strategię zabezpieczenia łańcuchów wartości, w tym wspomnianych półprzewodników. UE rozważa również stworzenie Funduszu Cyfrowej Łączności w formie dotacji dla państw sąsiedztwa.

Wyzwania dla realizacji cyfrowego kompasu. Ponad 130 mld euro na cyfrową transformację trafi bezpośrednio do państw członkowskich w formie pożyczek i bezzwrotnych dotacji. Wyzwaniem będzie efektywne wykorzystanie tych funduszy w krótkim czasie (do 2023 r.

mają zostać zatwierdzone projekty) w sposób pozwalający na osiągnięcie efektu skali, czyli zwiększenia potencjału działań na poziomie ogólnoeuropejskim. Dotyczy to zwłaszcza cyfryzacji europejskich przedsiębiorstw, ale też usług publicznych, takich jak elektroniczne karty pacjenta czy cyfrowa tożsamość europejska.

Wyzwaniem będzie także wyrównanie poziomu realizacji celów we wszystkich regionach UE. Coroczny raport DESI wskazuje wciąż duże różnice między państwami: najwyższą notowaną Finlandia otrzymała dwukrotnie więcej punktów (72) niż ostatnia w unijnym zestawieniu Bułgaria (36). Polska, zajmująca 23. miejsce, uzyskała 45 punktów. Ponadto w odniesieniu do kompetencji cyfrowych czy infrastruktury występują znaczące różnice pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi.

Wyzwanie dotyczy też sum przeznaczanych na projekty badawcze i ich wdrażanie, głównie w ramach programu Horyzont Europa. Mogą one pogłębić już istniejące różnice między potencjałami naukowo-technologicznymi poszczególnych państw. Według szacunków 95% środków z realizowanego w poprzedniej perspektywie budżetowej programu badawczego Horyzont 2020 przyznano podmiotom z państw, które były członkami UE przed 2004 r.

Wnioski. Środki finansowe i strategie, w które wpisuje się „Cyfrowy Kompas 2030”, mają szansę przyspieszyć transformację gospodarczą. Najłatwiej osiągalne i jednocześnie potrzebne jest podniesienie cyfrowych kompetencji obywateli, zapewnienie gospodarstwu domowemu i biznesowi szerokiego dostępu do wysokiej jakości infrastruktury teleinformatycznej oraz upowszechnienie cyfryzacji usług publicznych. Pandemia COVID-19 przyspieszyła spodziewane zmiany w funkcjonowaniu gospodarek, ponieważ europejskie przedsiębiorstwa i społeczeństwa wymagały wyższego poziomu cyfryzacji.

Zgodnie z planem nakreślonym w „Kompasie” coroczny raport KE na temat stanu realizacji celów Europejskiej dekady cyfrowej będzie integralną częścią semestru europejskiego. Państwa członkowskie otrzymają więc szereg rekomendacji na podstawie stopnia realizacji celów. Z uwagi na ścisłe powiązanie Kompas z DESI jest ważne, żeby państwa dostosowały krajowe plany odbudowy w obszarze cyfrowym do wyników ujętych w indeksie. Dla Polski obszarami wymagającymi największej poprawy są wykorzystanie usług internetowych (przez obywateli i biznes) oraz integracja rozwiązań cyfrowych w gospodarce (m.in. chmur obliczeniowych, SI).